

Ujvidéki Napló.

Társadalmi és a városi közügyeket szolgáló hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre . . . . . 10 korona
Fél évre . . . . . 5 korona
EGYES SZÁM 10 FILLÉR.

Főszerkesztő: **Dr. Elschléger Dezső.**Felelősszerkesztő: **Cserneyei Mór.**

==== Megjelenik minden vasárnap. ====

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

H. RÁKÓCZI FERENC-ÚT 35. SZAM
I. EMELET. TELEFON SZÁM 151.

Az új peres eljárás.

A parlamenti események lekötve tartják a közvéleményt, amiért is elenyésző csekély figyelmet szentelnek az emberek igen fontos, közérdekű, életbevágó közügyeknek. Más alkalommal valóságos esemény lett volna a szóbeliségre alapított modern polgári perrendtartásnak életbelépése, melyet az utóbbi napok parlamenti zűrzavaraiban majdnem észrevétlenül, senki által kellőleg nem méltányolva fogadtak el és iktatták be törvénytarunkba.

Három évtized legkiválóbb jogászelméinek küzdelme, törekvése ért ezzel az életbeléptetési törvénnyel céljához. Harmadik Béla király ideje óta divó írásos perlekedés utolsó maradványai adattak át a multnak és a feledésnek. A perlekedő felek mostantól kezdve szemtől-szembe állva egymással és a bírósággal, szóbeli előadás útján terjesztik elő a jogvitás ügyre vonatkozó igazságait és bizonyítékaikat. A bíróság tagjai maguk is részt vesznek a vitás jogviszony megállapításában és tisztázásában és nem lesznek többé merev perlekedési formákhoz kötve. És a régi párvialalok szabályaihoz hasonló formákhoz kötött viaskodás közepett nem lesznek a pusztá szemlélő szerepére kárhoztatva, hanem a tények bírói megállapítását maguk is elősegíthetik. A feleket a tényállás és a bizonyítás kiegészítésére utasíthatják mindaddig, míg az ügyre vonatkozó bizonyítást tökéletesen ki nem merítik.

Az eddigi formális jogi elv, hogy „quod non in actis, non est in mundo”, vagyis ha valamely való tényállítás vagy tagadás a periratváltás során nem a maga helyén, hanem későbbben, vagy korábban terjesztett elő, ez a tény jogilag nem létezőnek tekintetik és az ítélethezatalnál figyelembe nem

vétetik: megszűnt ezután jogi elv lenni. A bíró nem lesz kénytelen ítéletet hozni legjobb meggyőződése ellenére, a formai jogokhoz, a formai igazsághoz nyögözve, mely legtöbbször roppantul eltávolodott a valóságtól, a való tényektől és a valóságos igazságtól, az ügyvédek ügyes, vagy ügyeskedő kártyakeverése folytán. Nem lesz többé szükség az ügyvéd hibájából, — mert nem kellő helyen tagadott, vagy nem kellő helyen állított és bizonyított, manapság oly sürü, kétségbeesett perujtásokra, mikor már a felek egészen igazságos követeléseinek fele perköltségben, kamatvesztéséig elvesztett.

Megbizhatatlan mondhatni szerencsés-játékhoz hasonló volt eddig az írásos perlekedés, az írásbeli eljárás, melynek most vége lesz örökre.

Az ország gazdasági életének egyik fontos alapfeltétele a jogbiztonság, a vagyon, a pénzkereset, vagyoni igények biztosítása. E nélkül nincs hitel. A hitel pedig minden vállalkozásnak éltető ereje. Ha az ipari termelő vagy a közvetítő kereskedő nem képes kellő gyorsasággal törvénykezési uton folyóvá tenni, érvényesíteni követeléseit, kinnlevőségeit, bizonyára lemegy a kedve minden vállalkozástól, minden hitelezéstől. A vállalkozási kedv hiánya pedig közvetlen okozója lesz az ipari és kereskedelmi pangásnak, a lakosság kereseti és megélhetési viszonyai rosszabbodásának és az általános elszegényedésnek. Egyes családokra is nyomasztó a kenyérkereset csökkenése, megszűnése, annál súlyosabb az eset, ha egy egész ország lakói állanak tétlenül, kenyérkereset nélkül, mert pang, megbénul a gazdasági élet.

A külföldi vállalkozó nemcsak a gazdasági materiális feltételeket veszi számba, mikor millióival egy idegen országba jön és vállalkozásba akar kezdeni, hanem a

jogbiztonsági, a törvénykezési állapotokat is kellőleg mérlegeli és erre nézve jogi tanácsosait meghallgatja, véleményeiket kikéri. Nem egy konkrét esetben, éppen a mi szabályozatlan jogviszonyaink és peres és peren kívüli eljárásaink nehézsége miatt riadtak vissza a nagyobb vállalkozástól. Nemrég egy belga milliomos társaság a főváros gyógyforrásainak felhasználásával egy világfürdőtelepet akart létesíteni Budapestben. De biz elment a kedve, mikor megtudtam, hogy gyógyvízeink védőterületei rendezetlenek és kereskedelmi és váltói peres eljárásunk oly nehézkes és hosszadalmas, hogy évekig elhuzhatók a nagy perek és a főváros törvényhatóságánál jogosultlan magánérdekeknek valóságos hinarján és zombéjkain kell keresztülgázolni, amíg egy csatornatervet, egy központi légfűtéshez szükséges gyári kémény felépítési tervét elfogadják és a használati engedélyt megadják.

Azok a jeles elmék, akik perjogunk reformját évek óta sürgették — nagyrészüek és sajnos, éppen a jelesebbje azóta már a sírba dőlt — nemcsak a modern jogtudomány címén követelték a reformokat, hanem egyszersmind eleven érzékkel bírván az ország gazdasági és pénzügyi fejlődése iránt főként a gazdasági élet fejlődésének követeléseit akarták összhangba hozni a jogszolgáltatással.

A modern gazdasági fellendülésnek akadálya volt az ósdi peres eljárás. Szerencsére a gyakorlati kereskedő- és iparosvilág, a budapesti áru- és értéktőzsde választott bírósága intézményében megtalálta azt a gyors és biztos jogsegélyt, a mely a kereskedelmi ügyletek természetének megfelel. A nagyobb kereskedelmi pereknek legalább 80—90 százaléka a tőzsdebíró előtt bonyolítottatik le, melynek a felek magukat önként, szerződésileg, előzőleg alávetik.

Szőnyegek, függönyök, terítők, és minden lakásberendezési tárgyak

nagy választékban.

MENRATH L. FIA butorházában:

butorok, szőnyegek, képek, függönyök — disztárgyak a legnagyobb választékban, a legszebb kivitelben kaphatók.

Kossuth Lajos-utca 46-48. Régi megbízható cég.

Alapított 1843.

☎ Telefon 68.

Spirka József műszaki vállalata Ujvidék Szt. István-utca 5. TELEFON 246.

Teljesen modernül berendezett műhelyemben készült munkálataimmal igyeksem a legkényesebb igényeket is kielégíteni. Vízvezeték-, légszesz-, csatornázási-, központi fűtés-, szellőztetési- és fürdő-berendezések. Gőzfürdők. Angol closetek. Pulso-méterek. Hidraulikus Vidder telepek. Szivattyukkal kombinált hőlégmotorok. Mindennemű szivattyutelepek. Házi telefon berendezések és az összes lakatosmunkálatok.

Legjobb referenciák.

Legjobb referencián.

Itt a szóbeliség és közvetlen tárgyalás elvei alapján nem az ügyvédi fogásoktól, hanem a való tényállásoktól és bizonyítékoktól függ a per sorsa és a bírák maguk praktikus kereskedők lévén, legjobban ismerik a kereskedelmi jogügyletek természetét és nem a formai joghoz ragaszkodva, hanem a legjobban meggyőződésük és tudásuk alapján hozzák meg az ítéletet, melyben a felek rendszerint — kevés kivétellel — megnyugodnak, mert a bíróság megállapított tények ereje meggyőzi őket.

Ezt a modern, a valóságot, materiális igazságot kereső peres eljárási elvet honosítja meg a polgári törvénykezésünk egész vonalán az új peres eljárás, mely — az életbeléptetési törvény is készen lévén, 1913 január elsejével akadály nélkül életbe léptethető. Ezzel jogszolgáltatásunknak, jogfejlődésünknek egy új és a mi gazdasági és hitelviszonyainkat a legnagyobb mértékben emelő korszaka veszi kezdetét. Ezt a korszakot már az 1848-iki országgyűlés által kiküldött bizottság, melynek elnöke Deák Ferenc volt, kezdte előkészíteni. Ez a bizottság is abból a célból küldetett ki, hogy jó hiteltörvényeket csináljon. De már akkor rámutattak arra, hogy maga az anyagi hiteltörvény és váltókereskedelmi jog nem sokat ér, ha nincs hozzá alkalmas, gyors, olcsó és megbízható peres eljárás.

Hetven esztendő törekvés ér tehát azzal céljához és ezt a nevezetes, ezt az epochális fordulót mégis észre sem veszik most, mivel a közélet minden megnyilatkozását elnyomja a politikai küzdelmek lármája.

Ny. H.

A g. kel. szerb egyházmegyei zsinat tagjainak választása.

Ujvidék, június 27.

Tegnap ejtették meg Bácsmegyében a g. kel. szerb egyházmegyei zsinat tagjainak megválasztását. Ezen a választáson Tomics Jása radikális pártja teljes vereséget szenvedett. Győztek pedig dr. Tapavicza városi tanácsnok, dr. Szvinyarev orvos és Vilics szerb főgimnáziumi tanár vezetése alatt a három év előtt hatvanhetes alapon szervezett szerb néppárt hívei, kikhez Vidiczky György archimandrita élén a bácsmegyei g. kel. szerb papság is csatlakozott, úgy hogy a folyó évi augusztus hó 29-én Ujvidéken megtartandó g. kel. szerb egyházmegyei zsinaton a szerb néppárt — 41 radikális képviselővel szemben — 79 zsinati taggal lesz képviselve.

AZ

Ujvidék-Városi Jódosfürdő és Ásványvíz Rt. igazgatósága

ezuton is értesíti a n. é. közönséget miszerint az évente **nagy népszerűségnek örvendő**

18 FOKOS HIDEG FÜRDÖKET

a társasfürdőben f. évi június hó 16-tól (vasárnaptól kezdődőleg) ismét életbelépteti. Egy fürdő ára teljes fürdőruhával együtt csak 40 fillér, deákjegy 20 fillér. Férfiak részére a hidegfürdő minden kedden csütörtökön, szombaton és vasárnap déli 1-től este fél 8-ig nyitva.

Mindig egyforma a víz és levegő hőmérséklet.

Ezen választás annyiban bir nagy fontossággal a közéletre, mert ezzel Tomics Jása működésének köre Bácsmegyéből is kizsorítottvan, nevezett további politikai ténykedésére nézve immár teljesen lehetetlenné vált.

A vasárnapi látványosság.

Az U. T. K. nagy estélye.

Az Ujvidéki Testgyakorlók Köre által rendezendő estély előkészítésén lázas munkát fejt ki a 120 tagu rendezőség. Oly látványos estben lesz Ujvidék közönségének része, amely sokáig fog emlékezetes lenni. Alábbiakban közöljük a szenzációs műsor kiegészítését. A rendező-

bizottságnak sikerült egy mesés hangú énekesnőt, városunk szülöttét Rechberg Karola urnót megnyernie, aki jelenleg a müncheni színház szubretprimadonnája itt tartózkodása alkalmával a látványos estély kabaréműsorában fog bennünket néhány énekszámmal gyönyörködtetni. Kétségtelen, hogy fellépése az est szenzációs és kimagasló pontja lesz. A fürdő parkjában 1/8 óra-órakor a péterváradai cs. és kir. 96-ik gyalogezred zenekara térzenét ad. 8 órakor a hypodromban kis élő ponyva lovakon kanüssel lesz, amelyvel egy menet 10 percig tart és kitűnő szórakoztatónak ígérkezik. A kabaré kivonatos műsora: Lesz szertornázás, amelyen humoros szertornázási paródia fog előadni. Lesz mintegy 3 pompás kacagató vígjáték. Fellép Schaffner mérnök, Rainer és Gábor Szabadkáról, mint kuplé énekesek, Gyenizse Károly ugyancsak kuplékat ad elő. Majd Salome tánc, következnek, közben egy kinamasketsch, amely közel 1/2-10-ig fog tartani. 1/2-10 órakor 3-ik szinpadon nagy mozi előadás lesz, számos filmlegrék kerülnek bemutatásra. A konfetti sátorban csomagonként 10 fillér szabott árt árúsítják, a konfettit a szép hölgyek. 10 órakor ismét a kabarészinpadon kezdődik az élet, hol a football csapat angol dalokat énekel, néger dzsigg tánc, ének kuplék, groteszk paródiák következnek. 11 óráig. A pezsgős sátorban, egész csomó hölgy fogja a magyar pezsgőborok legjobbait poharanként 1 koronáért árusítani. Itt ebben a sátorban fog az uri cigányzenekar éjjeltől kezdve hangversenyezni. 11 órakor ismét a mozi szinpadon kezdődik az élet. Lesz virágsátor. A fürdő jobboldali állandó vaskioszkájában lesz a halászeszárda, ahol szabadtűzőn főzött kiftűnő szegeði halpaprúkat fognak felszolgálni. Közben tárogató szóló lesz, majd az olasz utcai énekesek, nemkülömben az uri tambura zenekar fogják a parkot hangos ének és zeneszóval bejárni. Japán teaházban a legegység gesák fognak fagyaltot, parfé, stb. árusítani. Pont 1/2-12 órakor kezdődik a 3-ik kabaréelőadás. Itt lépnek fel Rátvay és Bartus kisasszonyok, Gábor Szabadkáról és Rechberg Karola k. a., a müncheni színház operett primadonnája. Az énekszámokat Schuchtar Albin győgyészerez ur és Cebákné urasszony fogja zongorán kíséreni. Ezernél több tombolatárgy lesz pont éjjelkor a kabarészinpadon kisorsolvaszenzációs tárgyak. 1/2-1 órakor kezdődik a pazar látványosság, szemképrázató tüzijáték. 1 órakor hatalmas dobszóval a kikiáltó hívására megnyílik a fürdőpark Tiszviselőtelepi részén Hagenbeck csodás állatsereglete, amelyhez a messzevidékről beszerzett állatpárdányok fognak a közönségnek meglepetést szerezni. Szemben az állatsereggel lesz az ujvidéki múzeum, a humorok végtelen tárháza. A fürdőpark kórház felőli oldalán levő tavon 12 órától kezdve velencei gondolázas lesz, hol a közönség 30 fillérért a csolnakázás élvezetében részesül. A velencei énekar fog bravuros olasz dalokat előadni. Lesz tánc, tambura hangverseny. A rendezőség ez uton is kéri n. é. közönséget, hogy a belépő jegyeket láthatóan a gomblyukba tenni sziveskedjenek. A tiszta jövedelem a létesítendő sportpálya javára lesz fordítva és így felülírtéseket a hazafias cél iránt tekintettel a rendezőség hálásan fogad és hirtalpilag nyugtáz. Az estélyen való meg-

MOISES és NEUMANN

UJVIDÉK, II. Rákóczi Ferenc-út 55. o o o o o A „Fehér Sashoz”

Legjobb bevásárlási forrás rőfös-, divatárúkbán, úri-, női- és gyermek-konfekció, képek-, tökrök-, függőlámpák-, ingaórák-, cipők, gramofonok és varrógépekben.

A Ferencz József tudomány-egyetem bőrgyógyászati osztályán Prot. Marschalkó igazgató utasítására, kizárólag a Kolozsvári Heinrich-féle **gyógyszappanokat** rendelik. Világhírű különlegességek:

Kolozsvári kátrány szappan (teljesen kiszorította a külföldi gyártmányokat) **izzadás ellen Kolozsvári chrom szappan. Bőrkiütés-viszketeg ellen Kolozsvári kén szappan. Szeplő, májfolt, stb. arctisztítószappan ellen: Kolozsvári borax szappan. Hajhullás ellen: Kolozsvári Petrol szappan.**

Ezenkívül egész sora a világhírű gyógyszappanoknak, melyek minden gyógyszerárban és drogéria-üzletben kaphatót. Ismertetőt készséggel küld:

Kolozsvári Heinrich József gyógyszappangyár r.-t. Kolozsvárt.

jelenésüket határozottan megígérték máthézi Matkovics Béla főispán és neje, Dr. Demetrovics Vladimír polgármester, a péterváradai várparancsnok és Ujvideki egész társadalma. Belépődij csak egy korona.

Vasárnaptól — vasárnapig.

Aratás előtt. Ha a gazda véres verejtékkel jól megmiveltelte földjét, ha e munkáját szemléli, láthatja, hogy munkáján áldás van. De még lábón áll a gabona. Most kezdik a termést learatni. A munkáskéz most mutatja meg legjobban, mit tud művelni, hogyan tudja a rendet vágni, miként szorgoskodik az arató. Leginkább idegenből hozánk csöppent izgatók lázitanak, aratósztrájkjal fenyegetnek. Ezek csakis a munkásnak ártanak vele és nem a gazdának. Ma a vonatok gyors robogása és azon körültekintő előkészületek mellett, melyeket az aratási sztrájk ellen tettek (a tartalékban lévő munkások ezreit) hozzávéve az arató gépek készenálló tömegét, nem kell attól félni, ha nagyobb vesződséggel is, de aratunk. A munkást kell féltetni, kire a csábító szó hat. Ha a sztrájkba lovatlítja magát, akkor miből él majd és családja? Itt egy esztendő kenyérről van szó! Ezért nem hihetjük, hogy a magyar aratót az idegen bujtogatók el tudják csábítani.

Eljegyzés. Prokopetz József a kath. m. főgimnázium tanára eljegyezte Pfeiffer Etelka uránlyant Ujfutakról.

Évzáró hangverseny. Az ujvideki áll. polg. leányiskola tanári testülete f. hó 22-én nagy zóróünnepélyt rendezett a Kovács vígadóban. Tekintve a jótékony célt, városunk közönsége zsufolásig töltötte meg a hatalmas termet. A siker fényes volt. A rettentő meleg dacára a közönség mindvégig kitartott, mert érdekes, jól valogatott műsor figyelmüket lekötötte. A fiatal szereplők kedvesen játszottak, otthonosan érezték magukat. Szülők tanárnők és legnagyobb öröme ki-ki ambicióval járult hozzá az eszékéhez. Elsősorban az érdeműs szeretetreméltó, fáradhatatlan igazgatónő N. Nemessányi Adél urónt illeti a legnagyobb elismerés, ki tanártársaival egyetemben buzgokodott a tanulók alapos kioktatásán. A műsor első száma: Nyári reggel, daljáték melyet Steiger F. tanár zongorakísérete mellett sikeresen énekel az I. és II. oszt. Petőfi Hortobágyon szavalta igen hatásosan Kemény Margit, hegédün ifj. Ugray L., zongorán Lohr Margit kísérte. Ezután egy igen kedves jól begyakorolt karika-füzzertanc következett, melyet Mészáros Berta tornatanárnő nagy szakavatottsággal tanított be. „Szűreti mulatság.” Krenscher Sári és Weil Stefánia játszottak elég jól. Csaklán, humoros virágjátékban különösen Winkle Ilona IV. oszt. tan. fényes eredményt ért el bájos hangjával és bátor megjelenésével. Ezután Balogh Margit szavalt szép hangsúlyal. Utolsó számként Jancsi és Juliska mesejátékot adták. Rottmiller Miksa és Bella végezték a rendezés munkálatait. Dícséretet érdemelnek az ügyes, precíz kiképzésért. A tánc a hajnali órákban ért véget.

Az „Ujvideki Polgári Magyar Daloskör” július hó 7-én tartandó Rákossligeti Dalnok és zenekör jubileumi ünnepségére részvételét ígerte.

Ügyvédi vizsga. Dr. Kubinyi Károly jó-hírnévnek örvendő ügyvéd fia, sikeresen letette az ügyvédi vizsgát.

Uj mérnök. Steiger Frigyes kereskedelmi isk. tanár törekvő fia Béla mérnöki oklevelet nyert.

Beiratkozások a polgári fiúiskolában július hó 1., 2., 3., és 4-én lesznek délelőtt 9—12 óráig.

Az „Ujvideki Dalárda” július hó 7-én d. e. 11 órakor tartja közgyűlését a kereskedelmi iskolai helyiségében.

Peronospora. A szőlőkisérleti állomás közli, hogy a mult hét folyamán ismét több helyről érkeztek az intézetbe peronosporás szőlőlevelek vizsgálata. Ezekből megállapították, hogy a peronospora újabban szórványosan az egész országban mutatkozik. E veszedelmes gombabetegség ellen való védekezésben most kell a legerősebb munkát végezni, a rezes védekező szerek, mint bordói ló, burgundiai level való permetezés útján. Utmutatást a védekezéshez mindenkinek küld az Anepológiai Intézet (II. Debről-út 15—17.)

Első Ujvideki Diákotthon Kenyér-utca 49. Az intézet telvesz vallás telekezetet külfömből külön elemi, gymnáziumi, kereskedelmi és polgári iskolai tanulókat. Gondos felügyelet és corepetálás középiskolai tantárgyakban tanári felügyelet alatt. Ellátási díj egy tanévre 600 korona félbenlakó 300 korona, corepetálás bejárók részére 160 korona. Tekintettel arra, hogy korlátolt számban veszünk fel, kérjük mielőbbi jelentkezésüket. Prospektussal készséggel szolgál az első Ujvideki diákotthon igazgatója.

A rendőrség bejelentési hivatala működését eddigi hivatalos helyiségében beszüntette és július hó 1-ével Andrassy utca 8 szám alatt (régí Rohonyi ház) berendezett új helyiségében kezdi meg.

Szerencsétlenség a Baja-bezdáni vasút-építésnél. A napokban a fenti vasuti vonal építése közben a töltés a folytonos esőzés következtében szétmállott, a szerelő-kocsi a magas töltésről a Dunába zuhant. Emberéletben szerencsére kár nem esett. A vizsgálat megindult abban az irányban, hogy a felelősség esetleg a vállalkozót terheli-e a silány anyag használatáért.

Öngyilkosság. Kedden reggel a sétatér egy féltérső helyén Kaucsics József asztalossegéd forgopisztolyával föbe lötte magát. Szörnyet halt.

Szétromcsolta a vonat. Hazafelé haladt Gaál József 70 éves telepes, utja a Bp.-Zimónyi vasuti vonalon vezetett keresztül midőn a sínekre ért, ugyanakkor robogott át a szabadkai személyvonat és a szerencsétlen aggastyánt teljesen szétromcsolta. A vizsgálat megindult.

Komló vásárlás. Graf Chotek Rezső Ótutaki uradalmanak az ideig komlóját Altman J. és társa petróci komló kereskedők vették meg.

A sorozások augusztusban lesznek megtartva. 136 ezer ujoncot állítunk. A szolgálat 2 éves lesz már.

Magzat elhajtás. F. hó 2-án Overbáson letartóztatta a csendőrség Schmidt Margit szülésznőt ki magzatelhajtással foglalkozott. A tiltott műtetét úgy végezték, hogy a szülésznőt, ki ennek áldozatává is esett. U. i. Pfeiffer Péterné is a végrendeletében vádolta be a szülésznőt.

Hamis husz koronások. A belügyi közlöny június havi 25-iki száma közli a hamis és eredeti 20 koronás papírpénz közti különbséget. Ajánljuk a 20 koronások alapos megfigyelését; a német oldalon fent a sarokban levő téglalapocskákról és négyzetekről felismerhető, máskülönbön annyira egyik az eredetivel, hogy a leggyakorlottabb szem sem veszi észre a hamisat. Városunkban tömördek hamis 20 koronás van elterjedve. Ugy hírlik, hogy az uj 2 koronásokat is hamisítják.

A köztisztaság érdekében. A kerületi orvosok a rendőri közegek közbejöttével bejárta az összes ipartelepeket (mészárszék, pékműhely, vendéglő, kocsma stb.) hogy személyes meggyőződést szerezzenek a telepek esetleges hiányairól, tisztatlanságáról. Ott ahol ezt tapasztalták, figyelmeztették a tulajdonost a sürgős rend helyállítására. A napokban a rendőrelőőrök újra bejárták fenti ipartelepeket, hogy

meggyőződjenek arról, vajjon a figyelmeztetés fogyanatosított-e; voltak olyanok kik ezt elmulasztották. Rendőrségünk gondoskodni fog a szigorú megbüntetéséről.

A magyar közönség előtt eléggé ismert volt eddig is a Kolozsvári (Heinrich-féle) gyógyszappangyár kiváló hírneve, de mégis nagy rekordot jelent, hogy egy élelmes nagy amerikai czég évi 100.000 kor. értékű szappan átvételére kötelezte le magát.

Pályázati kirdetmény a gyertyamosi magyanyelverjesztő egylet szegedi konviktusai-ba való felvétel tárgyában. A gyertyamosi magyanyelverjesztő egylet Szegeden két fiunelvi intézetet tart fenn és pedig a Szentháromság-utca 9. szám alatt Römer Péter áll. főgimn. hittanár igazgatása alatt és a Kossuth-utca 25. sz. alatt dr. Lippay György áll. főgimn. rendes tanár vezetése mellett. Azon szülők, vagy gyámok, kik fiaikat ez intézetek valamelyikébe felvétetni óhajlják, ebbeli szándékukat július 31-ig jelentésbe be a két igazgatóság bármelyikénél írásban. E kérvényhez melléklendő a már a szünapokban eszközendő iskolai beiratás céljára is szükséges okmányok u. m. kresztlevel, iskolai bizonyítvány és oltási, vagy újraoltási bizonyítvány. Az ellátási díj minkét intézetben egyformán évi 800 (nyolcszáz) korona és ezefelül 35 k. mint felvételi díj szerepel. A fizetett díjak fejében a növendékek részére lakás, ételmezes, mosás, fűtés, világítás és tanári felügyelet jár. A ruházat, tandíj és egyéb iskolai kiadások külön terhetik a szülőket. A növendékek egyenruhát kötelesek hordani. Az intézett célja az idegenajku tanuló megmagyarosítása lévén, ugy a magyar nyelv, mint a magyar szellem ápolása tekintetéből is a társalgási nyelv a magyar. Minkét intézet felett a főfelügyeletet a tanterületi kir. főigazgatóság, egészségügyi tekintetben pedig Szeged szab. kir. város tisztii főorvosa gyakorolja. Prospektussal az igazgatóságok bármelyike készséggel szolgál.

Irodalom.

A Franklin Kézi Lexikona harmadik kötete is megjelent s ezzel teljessé vált ez a lexikális irodalmunkban páratlanul álló nagy mű, hogy most már valóban azzá legyen, a minnek terveztek: a művelt magyar ember leghasznosabb és legmegbízhatóbb tanácsadó-jává a műveltség és a gyakorlati élet minden fölmerülő kérdésében. A három kötet, összeállítása rendezésében és feldolgozása módjában a gyakorlati életet szolgálja. Nem elméleti szempontokból indul ki, a melynek a lexikonokat túl szokták tömni tömördek fölőlesleges ballasztal, olyan dolgok halmazával, melyeket soha senki sem keres lexikonban, hanem a művelt ember szügségeinek praktikus szempontjából, azt adja, a mit az ember a lexikonban csakugyan keresni szokott és olyan terjedelemben, a melybe belelér minden szükséges felvilágosítás, de nem társztja az olvasót fölőlesleges részletezéssel. Epen az ilyen czéltalan tehertől való mentesség adja meg igazi értékét. A kinek ott van a könyves polczán, az hamar tapasztalni fogja, hogy minden felvilágosítást hamar, könnyen megtalál benne s ezért állandóan, mindennap használni is fogja, nem úgy, mint a túltejedelmes nagy lexikonokat, melyeknek nehézségét és hosszadalmasságát hamar megunja mindenki, csakhamar nem lát bennük mást, mint merő szobadisz, a mely ott porosodik a polczon, a nélkül, hogy valaki is hozzányulna, a Franklin Kezi

Lexikon-ának minden egyes czimszava gondos mérlegelés után jutott bele: odaválo-e, milyen terjedelemben tárgyalandó, mi az, a mit az illető tárgyról a művelt ember tudni akar. A mai művelődés olyan széleskörű és nagy arányú, hogy legműveltebb ember ismereteinek is vannak hézagai, ezeket a hézagokat tölti ki a Franklin Kézi Lexikona s a kinek ez a keze ügyében van, az elmondhatja, hogy műveltsége bármely pillanatban légeztalanná tehető.

Még egy másik nagy és megbecsülhetetlen előny: nem fog olyan egyhamar elavulni, mert ha művelődésünk folyton fejlődik is, fővonalai-ban hosszú ideig állandó marad és ezeket a fővonalakat adja a Franklin Kézi Lexikona. Másik védekezése az elavulás ellen az, hogy az eseményeket úgyszólván a mai napig követi: pl. olyan friss adatok is megvannak benne, mint Wilbur Wright halála, gróf Tisza István házeljárása stb. Az egyes cikkek tömör, világos és szabatos megfogalmazása határozott lépést jelent előre a magyar lexikonstílus kifejlődésében. A most megjelent harmadik kötet terjedelmre egyforma az előbbi kettővel. Harminczhárom képes táblája — közülök számos színes tábla — rendkívüli gazdag szemléltető anyagot ad az összeállításnak abban a rendszerben, mely modern lexikonok nézve tipikussá vált, melyet külföldi lexikonok, köztük a legnagyobb, az Encyclopaedia Britannica is követ. 11 tabella a szükséges statisztikai adatokat és ábramagyarázatokat adja nagyon világos összeállításban. A technikai ábrák valamennyi a tudomány és ipar legmodernebb haladását mutatja be. A lexikon kiállításának szolid, izléses díszes az előbbi kötetek révén már köztudattá vált; együtt a mű pompás három kötetet ad, a mely díszére válik bármely könyves szekrénynek. A három kötetes nagy művet a Franklin-Társulat adja ki; ára 54 korona.

Közgazdaság.

Ujvidék, június 28.

Vetések állása. Buza: A mi környékünkön a buzában a mult évi terméshez viszonyítva sokkal gyengébb hozam várható, a sok esőzéstől a buza még mindig dült és sok benne az üres sárga kalász. Átlag 7 mm. holdankint.

Zab: Nagyon szépen fejlődik, kevés a pausz.

Tengeri. Gyönyörűen áll.

Árpa: Most kaszálják. Próbacseplések eredménye 8 mázsa.

Kirándulás Amerikába.

írta: CSERNYEI SÁNDOR.

(XI-ik folytatás).

A Niagara vizeséseknél.

Gyönyörű hétfő reggelén indultam a távoli nyugat felé. Természetesen nem a „West” volt az első állomásom, hanem a Niagara, „a világ legnagyobb vonatjával” — mint a menetrend nevezi, 10 óra hosszat tart New-Yorkból.

Fél kilenkor reggel ültem a vonatra, elhangzott a vezető kiáltása: „All aboard!” mely nálunk a vonatvezető körjelzésének felel meg. — Az első vonatutazásom Amerikában meglepetést, de csalódást is hozott magával. Meglepetést azért, mert más utazók elbeszélése után itélve, azt hittem, hogy itt az ember teljesen magára van hagyva: hogy a helyes vonatra üljön, a helyes állomáson szálljon ki stb. A meglepetés ugyanis abban állott, hogy itt az utazás ép olyan egyszerű, mint bár mely más európai országban.

A vonatok indulását egy, az indulás idejére beállított harangóra jelzi. A jegyeket a peronra lépéskor kilukasztják, de csak azokat az utasokat bocsájtják ki a váróteremből, kik a legközelebb induló vonattal mennek tovább. Az indulás előtt a vonatvezető újra kiáltja a menet irányt és egyuttal a következő állomás nevét. A kalauzok és a többi vonatvezető egyébiránt igen udvarias és a legpontosabb, bár nem igen hosszúra nyúló, mint nálunk már szokva vagyunk, utbaigazítást adjak. Aki tehát „nem igen esett a feje lágyára” és kérdésköszöni tud, természetesen, ha a nyelvet érti ély könnyen utazhat Amerikában, mint Európában.

Csalódásomat pedig a vasuti kocsik okozták. Rendkívül kíváncsi voltam rájuk, mert az amerikaiaknak kik Európába jönnek ami kocsijaink sohasem kényelmesek cleggé és stereotyp beszédmodoruk többnyire: „Nálunk Amerikában a vasuti kocsik egészen mások és sokkal kényelmesebbek.” Így természetesen igen kíváncsinak kellettem lennem. És kíváncsiságom kielégítése hozta magával a csalódást.

A vasutikocsik általában rendkívül hosszú átjáró kocsik, melyeknek minden oldalán, az átjáró a közepén van — kb. husz ülés van két-két személy részére, úgy hogy egy kocsi-ban nyolcvan utasnak van helye. Az ülések igen szűkek, úgy hogy az utasok arra törekednek; hogy egyszerre két ülést foglaljanak el, de a két ülés sem nyújtja az a kényelmet, mint nálunk és egy tulajdonképeni kényelembe helyezkedésről szó sem lehet, mint az hazánkban szokásos. Kicsit szundikálni egyáltalában nem lehet, még a Parlor Car-ban (szalon kocsis) sem mellyel minden vonat el van látva. Csekély ráfizetéssel, az út hosszától függ; mennyit használható. Ezek a Parlor Cars bár elegansabbak, mint az átlag kocsik, de az európai első osztályú kocsik kényelmével egyáltalán össze sem hasonlíthatók. Az amerikai vonatokon nincsenek osztályok. Külömbé csak a Parlor Cars. Minden egyes oldalán 10—10 forgatható fautenil van, tehát csak

husz ülés és minden utasnak meg van a számított helye; eltekintve attól, hogy a székek nagyobbára el vannak foglalva, kényelem tekintetében nem nyújtanak sokat, — csak annyit amennyit egy fantenil nyújthat, kissé lefeküdni, ha a hosszú ut kifárasztja az embert, az itt nem létezik. Dacára ennek megkísérlik, ugyszintén én is, amikor már a sok ide-oda lökdösés után elhelyezkedtem, kissé szundikálni. Már Morpheus karjaiban képzeltem magam, amikor hirtelen lövés ébresztet fel. Aggódva néztem körül, — miért löttek? De a kocsi-ban mindenki nyugodtan ült — most újra hallom a lövést a kocsis másik oldalán; hogy ki volt? A „Trainboy” ki a kocsis ajtaját óriási erővel kiméletlenül csapta be. Az alvásnak természetesen vége szakadt.

A „Trainboy” különben egy néger, minden vonaton van egy példány. Ez a Trainboy a vonat házálo zsidója. Elad újságot, könyvet, képeket, rövidárúkat, gyümölcsöt stb. — egyszóval mindent, de áruit nem egyszerre hozza be a kocsi-ba, hanem minden fajtát külön. Eleinte bosszaakodik az ember a tolokadásán, de később szinte kíváncsi: ugyan mit fog most hozni?

Ajtócsapkodás, a Trainboy házalása nem az egyedüli, ami az utasokat zavarja, hanem a mozdonyokon lévő harang majdnem szakadatlan zugása is. Minden mozdony haranggal van ellátva, ugyanis Amerikában nem igen használják az ut elzáró korlátokat. Az utakon, melyek a síneken átvezetnek csupán tábla van „Railroad Crossing” felirással, mint nálunk a „Vigyázz ha jön a vonat”. A harangzó által figyelmeztetik a járókelőket már távolról a vonat közeledtéről. A községekben és városokban a vonatok többnyire a legforgalmasabb utcán közlekednek, ilyenkor a harangozás egy pillanatra sem áll meg.

Ami az utazást az amerikai vasuton mégis kellemessé teszi az a podgyász szállítása. A podgyással egyáltalában nem kell törődni, mintegy akár kézi, akár nagy podgyász, szállítása teljesen díjtalan. A kézipodgyász elhelyezésére nincs is a kocsikban fenntartott hely. Az állomásokon a hordár intézmény sem létezik. Podgyász szállításnál a kiinduló állomásnál az utas egy bádóg számot kap és ugyanazt a számot erősítik a podgyászt, azonkívül egy cédulát a végállomás nevével, legyen az akár hány darab, bár mily súlyos — és ezzel az egész ügy el van intézve. A végállomásnál sem kell a podgyással törődni. Pár perccel minden állomás előtt egy „Express Compagnie” (szállító társaság) embere végig megy a kocsikon és a leszálló utasoktól megkérdi, hogy hová szállítandó a podgyász megmondják a szállodát, vagy lakást, átadják a bádóg számot, melynek ellenében elismervényt kap, minden egyes darab szállításért, tekintet nélkül arra, hogy nagy-e vagy kicsiny 25 centet lefizet — és alig ér az utas a bementett lakhelyre a podgyász már ott is van.

Folytatom.

A jó tanács olcsó!

Vásároljon csakis jó mosószeret, mert csakis ezek olcsók a használatban, mivel kiadósak és ruhát kímélik. Kérjük, hogy a bevásárlásnál figyeljen a „SCHICHT” névre és a SZARVAS védjegyre, mert ezek védik meg ruhaneműjét csekélyértékű mosószerrel okozott rongálástól. Ezen védjegyek szavatolnak a tökéletes tisztaságért!

A ruha beáztatására a legjobb szer az „asszonydicséret” mosópor.

A rossz tanács drága!

Ne kövesse azon rossz tanácsokat, melyek Önt „OLCSÓ” s külsőleg a SCHICHT „SZARVAS” MOSÓSZAPPANHOZ hasonló mosószerre vásárlására akarják bírni. Az olcsó mosószer a legdrágábbak és mindenkit övnyunk kell, ilyenek használatától, mert ezek a legtöbb esetben tisztátalanok, inkább a ruhát és kezeket támadják meg, mint a szennyet és a ruhának kellemetlen szagot adnak.

A ruha beáztatására a legjobb szer az „asszonydicséret” mosópor.

768. szám 1912. végrh.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az ujvidéki kir. járásbírósnak 1912. é. V. 970. számú végzése következtében Dr. Kubinyi Károly ujvidéki ügyvéd által képviselt Rudas Pál bpesti cég javára Dr. Décsi Dezső ujvidéki lakos ellen 1600 K. s jár. erejéig 1912. évi május hó 20-án foganatosított kielégítési végrehajtás után le- és felülfoglalt és 1600 koronára becsült következő ingóságok, u. m. szobabutorok nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek az ujvidéki kir. járásbíró-ság 1912-ik évi V. 970/2. számú végzése folytán 1600 kor. tőkekövetelés, ennek 500 K., 500 K. és 600 korona úttani kamatai, váltódíj és eddig összesen 141 kor. 20 fill-ben bíróság már megállapított költségek erejéig, Ujvidéken alpe-rez lakáson 1912. évi Julius hó 10-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitévetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly meg-nyegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingósá-gok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becséren alul is el fog-nak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra ki-elégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltek.

Kelt Ujvidéken, 1912. évi június hó 21.-én.

Basch Sándor
kir. bír. végrehajtó.

Megnyílt

SAN-REMO

Nagyszálloda

BUDAPEST, Dohány-utca 40. sz.

Hungária fürdő átellenében Nyár-utca sarok. Minden pályaudvarról villamos megálló a Rákóczi-ut és Nyár-utca sarkán. 100 teljes komforttal és kényelemmel berendezet. szoba. Éttermek Putztor György vezetés alatt. Szolid családi szálloda. Vidékiek találkozóhelye. TELEFON 120-05.

Igazgató:
Sárkány József

Tulajdonos
Récsey Gusztáv.

THE

„Big Four“

TRACTOR!

A Winnipeg-i Nemzetközi szántógép-Versenyek győztese! Nemcsak Ame-rika, hanem az egész világ legjobb szántógépe.

Tekintse meg szántó gépünket üzem-ben és csak akkor határozza el magát valamely **TRACTOR** beszerzésére. Teljes szántó készletet a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett szállítunk.

Központi kereskedelmi és Iparbank R.-T.

Budapest V. Váci körút 26.

Sürgőnycim: CENTRALIS.

Házeladás.

Az Árpád-utca 4-ik számú ház szabad kézből eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

Egy **OKOS** fej

MINDEN ALKALOMMAL

Dr. OETKER-féle

HASZNÁL A DRÁGA VANILIA HE LY E T T

Ez a legjobb fűszer

vanília-cukrot
a 12 fillér
tészták, kakaó és tea,
csokoládé és krémek,
kuglupi, mártások, tej-
szin, puding és torták
részére

Finom vagy porcukorral keverve minden-ne-mű tészta behintésére páratlan és rendkívül kiadós, így kuglupi, fánk, császármorzsá stb.

1 csomag ára 12 fill. pótol 2—3 esővet.

Mindenütt kapható millió recepttel!!

Tészták sütéséhez csak a **V A L Ó D I**
Dr. OETKER sütőpor 12 f. használandó.

NYOMTATVÁNYOK

ÉS

legdivatosabban, tisztán és olcsón készít

MERKUR-NYOMDA

Fuchs Oszkár és társa, UJVIDÉK

WINKLE-PALOTA az udvarban.

TELEFON: 151.

Aki igazán szolidan és izlésesen akarja lakását berendezni, ki jó butort óhajt, az bizalommal forduljon a régi és jó hírnevű

LENKEY IMRE

műbutor- asztaloshoz

Ujvidék, Uszpenszka-utca 8.

TELJES LAKBERENDEZÉSEK ES ÜZLETBERENDEZÉSEKROL.

KÖLTSÉGVETÉSEK ES RAJZOK DIJTALANOK.

TELEFON-SZÁM: 186.

Teljesen megbízható előnyösen ismert cég.

Keresek julius 15-ére

egy szépen butorozott szobát előszobával és konyhával.

Saját konyhaedénnyel és ágyneművel rendelkezem. Csak magányos helyről, vagy legfeljebb egy egy lakóval bíró házból eredő ajánlatot veszek figyelembe és 3 havi felmondási időt kötik ki. — Érdeklődők adják le pontos címöket e lap kiadóhivatalába.

Hadapródiskolák felvételi

vizsgálatára sikeresen

készít elő

Csernyei Mór

Ujvidéken.

RED STAR LINE

VÖRÖS CSILLAG VONAL

Antwerpen-Amerika

Antwerpen-New-York és Antwerpen-Boston között.

A TÁRSASÁG HAJÓRAJA

Samland, Gothland, Mesaba, Lapland, Finland, Kronland, Zeeland, Vaderland, Marguette, Menominee, Manilon.

A hajók New-York felé minden szombaton és Bostonba minden második csütörtökön indulnak. Bővebb felvilágosítást nyújt:

Red-Star-Line

magyarországi helyettese BUDAPEST VIII.

Köztemető-tit 12/a.

Telefon 77—38. szám.

Ipar és kereskedelmi takarékpénztár részvénytársaság Ujvidék.

ALAPÍTÓKE 700.000 korona. — TARTALÉKTÖKE 130.000 korona.

Leszámitól váltókat, törlesztéses és kamatozó jelzálogkölesönöket nyújt ház és földbirtokra a legelőnyösebb feltételek mellett.

Sorsjegek vétele és eladása részletfizetésre is.

Betéteket 5%-os nettó kamatozás mellett fogadjuk el s felmondás nélkül folyósítunk minden betét összeget.

BUTOROK

Hálók, ebédlők, uriszobák, szalonok, teljes szálloda, kávéház, vendéglő és kástélyberendezések, vas- és rézbutorok, szőnyegek, függönyök, csillár és zongorák szállíthatnak bárhova

készpénzért, vagy rendkívül előnyös fizetési feltételekkel.

Diszes nagy butoralbum I K. Teljes berendezésnél utazó mintákkal díjmentesen küldik bárhova

Modern Lakberendezési Vállalat
Budapest, IV. Gerlőczy-utca 7. szám.
(Központi városháza mellett.)

Szerémi borozó Ujvidéken.

KENYÉR-UTCA 23. SZÁM alatt a Központi Híreljézettel szemben, melyben SCHWARZ JOZSEF úr saját termésű borait, égetett törköly pálinkáját, a 27 holdnyi kamenicai Paraga hegyen lévő szőlőjéből, poharanként vagy zárt palackokban mérsékelt árak mellett kerülnek kimérésre.

Megrendelések 50 literen felül hordóban SCHWARZ TESTVÉREK irodájába intézendők (Haltér 12. szám).

A borozóban olcsón és jól lehet étkezni.
Minden hétfőn este halpaprikás.

Grosz és Krausz

legnagyobb butor és szőnyeg áruháza

Telefon 24. sz. Ujvidék. Telefon 24. sz.

Az első magyar torontáli szőnyeggyár főraktára.

Stefanovits L. Fia Ujvidék

Alapított 1866. Kossuth Lajos-utca 27. Telefonszám: 78.

Elsőrendű kékkő, Dupuy-féle buza magesávaja.

LEGOLCSÓBB KÁVÉRAKTÁR.

Minden fajtájú ásványvizek nagy raktára, mindig friss töltésben. Californiai gyümölcs. Friss sardínia és keleti tengeri hering.

Konservált főzelék dobozokban. — Görög gyógyborok.

Naponta friss teavaj a főhercegi tejgazdaságból. — Bajor sör palackokban. — Asztali csemege borok és pezsgő, legfinomabb liquerek.

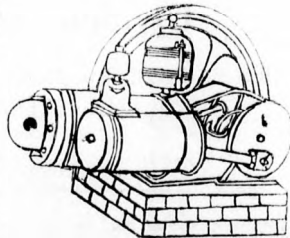
Prágai sonka, legfinomabb sajtfélék. Befőttes gyümölcsök.

Minden friss állapotban és legolcsóbban.

Ujdonság!

Ujdonság!

Nyersolajtüzgép.

Különösen megbízható hajtóerő. Legolcsóbb üzem! Feltétlen jótállás! Kedvező árak és feltételek. Nem kell gépész! Nem robban! Nem tűzveszélyes! Nincs pénzügyőri ellenőrzés alatt! Nincs kazán! Egyszerű üzembehelyezés! Bárkinek rendelkezésére adunk gépet díjtalanul annak a beigazolására, hogy gépeken a legmegbízhatóbb és legolcsóbb üzemeltetést szolgáltatja.

Árajánlattel díjtalanul szolgál 2-től 60 HP-ig

Pálffy Testvérek vasöntő és gépgyára **Szeged.**
Alapított 1817. évben. 20 aranyéremmel kitüntetve.

Wagner Testvérek

UJVIDÉK.

Fűszer-, kávé- és csemegekereskedés.

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

fél 6 órakor kezdődik
az Apolló mozi előadása.